

Obrazac Metodičkih preporuka za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda predmetnih kurikuluma i međupredmetnih tema za osnovnu i srednju školu	
OSNOVNI PODATCI	
Ime i prezime	Nataša Stipica Kilić
Zvanje	Prof. Likovne kulture
Naziv škole u kojoj ste trenutačno zaposleni	OŠ Lučac, Split
Adresa elektroničke pošte	natasa.kilic@skole.hr
Naslov Metodičkih preporuka	Istraživanje vanjskih obilježja čovjeka 2. DIO (jedan šk. sat) <i>Napomena: 2. DIO je zamišljen kao nastavak na 1. šk. sat u razradi Teme: Čovjek izvana i iznutra... može se odraditi samostalno (ako učitelj nema povezana dva sata) ali i na njega vezati... te zajedno s prvim satom čini uobičajeni vremenski okvir dvosata u nastavi LK, tj. tematsku cjelinu kako istraživačkih tako i stvaralačkih kreativnih aktivnosti.</i>
Predmet (ili međupredmetna tema)	Likovna kultura Tema: Čovjek izvana i iznutra (obvezna tema u 5. razredu)
Za međupredmetnu temu navesti u okviru kojeg nastavnoga predmeta, sata razrednika ili izvannastavne aktivnosti se izvodi.	
Razred	5.
OBVEZNI ELEMENTI	

**Odgajno-
obrazovni ishod
(oznaka i tekst iz
kurikuluma
predmeta ili
međupredmetni
h tema
objavljenih u NN
)**

OŠ LK A.5.1. Učenik istražuje i interpretira različite sadržaje oblikujući ideje koje izražava služeći se likovnim i vizualnim jezikom

OŠ LK A.5.2. Učenik demonstrira fine motoričke vještine uporabom i variranjem različitih likovnih materijala i postupaka u vlastitome likovnom izražavanju

OŠ LK A.5.3.

Učenik u vlastitome radu koristi tehničke i izražajne mogućnosti novomedijskih tehnologija

OŠ LK B.5.1. Učenik analizira likovno i vizualno umjetničko djelo povezujući osobni doživljaj, likovni jezik i tematski sadržaj djela u cjelinu

OŠ LK B.5.2. Učenik opisuje i uspoređuje svoj likovni ili vizualni rad i radove drugih učenika te ukazuje na zanimljiva rješenja ili moguća poboljšanja

Tijek nastavnog sata	<p>Sat je strukturiran kroz nekoliko aktivnosti koje se dinamično izmjenjuju u svrhu aktivnog učenja, istraživanja, kreativnog i kritičkog mišljenja.</p> <p>1. dio sata – ponavljanje/sažetak nastavnog sadržaja preko interaktivne igre Ja učitelj/ Lanac pitanjima... učenici daju povratne informacije o razumijevanju nastavnih sadržaja i koncepta poučavanja u prethodnom satu...učitelju je povratna informacija o potrebi prilagodbe poučavanja u svrhu što boljeg ostvarivanja planiranih ishoda - 5 min <i>Napomena: U slučaju "samostalnog" održavanja sata, koji nije vezan za 1. šk. sat ...potrebno je napraviti prilagodbu pitanja koja se postavljaju kroz aktivnost Lanac pitanjima usmjeravajući ih na općenito poimanje Fizičke pojavnosti čovjeka, uočavanja vanjskih obilježja, povezivanja tih obilježja s likovnim jezikom (vrstama crta po toku i karakteru), a ne referiranje na prošli sat</i></p> <p>2.dio sata – stvaralačka aktivnost <i>Selfie crtežom</i>, središnji kreativni dio sata (vizualiziranje vanjskih obilježja preko dva različita <i>selfija</i>, kratko istraživanje glavnih karakteristika lica, prikaz autoportreta odabirom crtačke tehnike i određenim vrstama crta, uočavanje i povezivanje fizičkih/vanjskih karakteristika i njihovih promjena s mogućnošću mijenjanja prikaza u crtežu (različite crte po toku i karakteru) - 30 min</p> <p>3. dio sata –vrednovanje, završna aktivnost -Povežimo parove! Razredni memory – usporedba i analiza radova, igra povezivanja autoportreta s autorima...učenici ne znajući tko je autor rada, povezuju autoportret s imenom autora i stvaraju "žive" parove kartica memory igre (broj pogodjenih parova ovisi o vremenu, dovoljno je osvijestiti povezivanje prikaza sa vanjskim obilježjima učenika) – 8 min -Izlazna kartica , učenici u pripremljenu i isprintanu tablicu upisuju jednostavnim znakovima +, +/-, - procjenu zadovoljstva današnjim satom, refleksiju procesa, svog sudjelovanja u radu, razumijevanje nastavnih sadržaja - 2 min (2 aktivnosti) -10 min</p>
Opis svih aktivnosti (što rade učenici, a što učitelj/nastavnik)	<p>1. DIO</p> <p>1. Aktivnost: Ja učitelj, Lanac pitanjima! <i>Svrha ove uvodne motivirajuće igre na početku 2. školskog sata je dobiti povratne informacije o ostvarenosti ishoda nakon prvog sata te eventualno provesti prilagodbu poučavanja ...</i></p> <p>Učitelj: započinje lanac pitanjem postavljajući ga jednom učeniku, učenik odgovara i proziva drugoga...Pitanja se oblikuju vezano za protekli sat ... Učitelj prati i moderira ponavljanje..</p> <p>Učenici: pažljivo slušaju upute, međusobno se prozivaju i postavljaju pitanja/daju odgovore jedan drugome. <i>Primjeri pitanja: Čime smo se bavili u prošlom satu? Što sve možemo istraživati kod čovjeka? Je li nesobičnost vanjska karakteristika čovjeka? Nabroji najmanje tri zajednička</i></p>

vanjska obilježja čovjeka (na glavi)! Po čemu se sve može razlikovati kosa čovjeka? Kako bi prikazao ravnu kosu? Kakve crte sve mogu biti? Na koji način možeš prikazati nemirnu crtu? Ako su ti usta iskrivljena, kakvom ih crtom možeš prikazati?

Za koje dijelove na licu/glavi možeš koristiti deblje crte? A isprekidane?...

Potrebno je samo nekoliko učenika da "osyeži" pitanjima i odgovorima prošli sat i nastavne sadržaje da bi se svi s lakoćom uključili u novu aktivnost - (5 min)

2. DIO

2. Aktivnost- **Selfie crtežom!**

Svrha ove stvaralačke aktivnosti je uočavanje fizičke pojavnosti čovjeka na što neposrednjem istraživanju, na sebi samome...povezivanju svojih vanjskih obilježja s likovnim jezikom, osmišljavanju povezivanja viđenog s odabirom crtačke tehnike, forme i prikaza u crtežu...povezivanje likovnosti s kontekstom svakodnevne upotrebe mobitela, pametnih telefona, masovnosti fotografiranja selfija kao suvremenog medija nekadašnjih autoportreta

Učitelj: ponovno pokazuje tri umjetnička autoportreta (A.Kinert, Rembrandt, L.da Vinci) te navodi učenike da iskažu mišljenje, koji autoportret podsjeća najviše na suvremeni *selfie*

Učenici: slušaju pitanje učitelja, promišljaju i navode koje karakteristike vidimo kod tri autoportreta te opisuju stavove, poze kod današnjih selfija, glume najčešće poze...

Učitelj: daje upute za sljedeću aktivnost, kratko i brzo fotografirati sebe (tablet, mobitel...) napraviti *selfie* u uobičajnom mirnom izdanju, kratko proučiti fizičke karakteristike svog lika, promisliti na koji način i u kojoj crtačkoj tehnici će se te karakteristike najbolje izraziti (npr. gusta kovrčava kosa, ravna tanka kosa, krupne oči, guste obrve...)

prikazati crtežom sebe, svoj autoportret na pola stranice papira

Učenici: slušaju upute učitelja, rade *selfie*, kratko se proučavaju, promišljaju kojom crtačkom tehnikom (ugljen, olovka, crni flomaster, tuš/pero/kist) će najbolje prikazati karakteristike svog lika, crtaju svoj autoportret na polovici papira... - (za ovu aktivnost imaju 15 min)

Učitelj: daje upute o trenutku za promjenu poze... napraviti 2. *selfie*, razbarušiti kosu, podignuti obrvu, razvući usta (unijeti neku *promjenu* u odnose dijelova na licu, tok dlaka na kosi, smjer kretanja pramjenja, razvučenost crte usana, raširenost obraza...te ponovno na drugoj polovici papira nacrtati autoportret mijenjajući crte po toku i karakteru ovisno o promjeni dijelova na licu/vanjskih obilježja

Učenici: crtaju autoportret na drugoj polovici papira koristeći crtačku tehniku po izboru (mogu je mijenjati) te mijenjajući izražajnost crta po toku i karakteru ovisno o promjeni koju su unijeli u vanjska obilježja na glavi/licu - (za ovu aktivnost imaju 15 min)

3. DIO

3. Aktivnost- **Povežimo parove! Razredni memory!**

Vrednovanje, usporedba i prezentacija radova

Svrha ove aktivnosti je vrednovanje/samovrednovanje procesa rada i gotovih uradaka te procjena uspješnosti povezivanja vanjskih obilježja učenika s prikazom u crtežu (autoportretom)

Učitelj: daje upute učenicima na koji način će povezivati gotove radove u "žive" parove/kartice igre memory. Svi radovi su na hrpi, slučajnim odabirom učitelj na ploču magnetićima izlaže 5, 6 radova... (u jednoj seriji/grupi)

Učenici: autori radova se ustaju na noge ne govoreći tko je što crtao. Ostali učenici pokušavaju na osnovu nacrtanih autopotrreta i vanjskih obilježja na crtežu povezati učenika s radom, pogoden učenik uzima svoj rad te se "sparuje" i pomiče sa strane. Na taj način se povezuju i ostali parovi

- (8 min)

4.Aktivnost- Izlazna kartica

Svrha ove aktivnosti je završna refleksija procesa stvaranja, procjenu zadovoljstva današnjim satom, svog sudjelovanja u radu, razumijevanje nastavnih sadržaja te davanje povratnih informacija učitelju za promjene u dalnjem poučavanju

Učitelj: dijeli učenicima pripremljene lističe s isprintanim *Izlaznim karticama*

Učenici: popunjavaju Izlazne kartice jednostavnim znakovima

+, +/-, - procjenjuju jasnoću poučavanja, razumijevanje nastavnih sadržaja ali i zadovoljstvo aktivnostima i svojim sudjelovanjem u njima

- (2 min),

Sadržaji koji se
koriste u
aktivnostima

Figurativnost, apstrakcija, motiv čovjeka, portret, autoportret, selfie, fotografija, vrste crta po toku i karakteru (ravne, zakrivljene, valovite, izlomljene, zaobljene, debele, tanke, oštре, hrapave, prašnjave, bockave, nježne, mirne....), crtež, crtačke tehnike (olovka, ugljen, crni flomaster, tuš/pero/kist), odnos dijelova prema cjelini, detalj, umj. djela: *Autoportret (L. da Vinci, Rembrandt, A. Kinert, P. Picasso)*

Primjeri
vrednovanja za
učenje,
vrednovanja kao

Vrednovanje za učenje:

se provodi tijekom nekoliko aktivnosti:

-**Interaktivnom igrom Ja učitelj/Lanac pitanjima** (1. aktivnost), učenici daju povratne informacije o ostvarenosti planiranih ishoda te eventualnoj prilagodbi poučavanja, postavljenim / osmišljenim pitanjem i danim odgovorom jasno ukazuju na razumijevanje koncepata

učenje ili
naučenog uz
upute

poučavanja i nastavnih sadržaja

Primjeri pitanja: Čime smo se bavili u prošlom satu? Što sve možemo istraživati kod čovjeka? Je li nesobičnost vanjska karakteristika čovjeka? Nabroji najmanje tri zajednička vanjska obilježja čovjeka (na glavi)! Po čemu se sve može razlikovati kosa čovjeka? Kako bi prikazao ravnu kosu? Kakve crte sve mogu biti? Na koji način možeš prikazati nemirnu crtu? Ako su ti usta iskrivljena, kakvom ih crtom možeš prikazati? Za koje dijelove na licu/glavi možeš koristiti deblje crte? A isprekidane?...

- **Stvaralačkom aktivnošću** *Selfie crtežom* (2. aktivnost) učitelj a i učenici imaju povratne informacije o ostvarenosti planiranih ishoda. Praćenjem učenika tijekom sata i stvaralačkog zadatka učitelj postavlja refleksivna pitanja te učenike navodi na promišljanje o procesu i radu, napretku i mogućim izmjenama u radu...

Primjeri pitanja učitelja za Formativno vzu:

1. *Na koji način još možeš prikazati gustoću/valovitost/neukrotivost...svoje kose?*
2. *Pogledaj malo bolje fotografiju /selfie i promisli na kojim dijelovima lica možeš koristiti nježne, valovite crte?*
3. *Ako bi ove crte jako podebljala, što misliš da bi se promijenilo na tvom crtežu?*
4. *Što trebaš ovdje promijeniti da bi naglasio gustoću svojih obrva?*
5. *Usporedi prvi i drugi crtež, što na drugom trebaš dodati da bi naglasila promjenu u selfiju, razbarušenost kose koju si fotografirala?*

- **Izlaznom karticom** (4. aktivnost) učenici daju učitelju povratne informacije o zadovoljstvu provedenim aktivnostima, svojim sudjelovanjem u nastavi, razumijevanjem nastavnih sadržaja...

Primjer Izlazne kartice

OSTVARENOST	+	+/-	-
-------------	---	-----	---

Aktivnosti su mi bile zanimljive			
Naučio/la sam nove pojmove			
Zadaci su mi bili jasni			
Zadovoljan/na sam svojim radom			
Vrednovanje kao učenje:			
Završnom aktivnosti :			
- Povežimo parove! Naš memory! učenici analiziraju i procjenjuju gotove uratke. Svaki uradak je numeriran te ga jednostavnom prostoručnom poveznicom učenici spajaju s autorom.			

Moguć primjer povezivanja memory parova (učenici povezuju broj rada te dopisuju ime učenika)

Rad broj	Ime i prezime učenika
1.	Ana Anić
2.	
3.	
4.	
5.	

Vrednovanje naučenog može se provoditi na kraju drugog dijela (2. školskog sata) te uključiti realizacija drugog stvaralačkog zadatka (*Selfie crtežom*). Vrednovanje naučenog provodi se prema elementima vrednovanja *Stvaralaštvo*, *Produktivnost*, *Kritičko mišljenje i kontekst...* te uključuje dokaze rada na kraju sata.

Pod elementom *Stvaralaštvo* se vrednuje:

neobičnost kompozicije autoportreta, originalno povezivanje vanjskih obilježja lika s izražajnim mogućnostima crtačke tehnike, izbjegavanje šablonu i stereotipa pri crtanjtu dijelova glave (npr. "japanske" oči, stilizirana usta, oči poput emotikona....), neobično povezivanje likovnog jezika (vrste crta po toku i karakteru) u autoportretu

Pod elementom *Produktivnost* se vrednuje:

	<p>pravilno korištenje odabrane likovne tehnike u izvedbi, raznovrsnost likovnog jezika u prikazu autoportreta (različite crte smjera, toka, karaktera, njihove kombinacije...), jasnoća kompozicije, povezanost prikaza s vanjskim obilježjima učenika, dovršenost i urednost likovnog uratka... Pod elementom <i>Kritičko mišljenje i kontekst</i> vrednuje se zainteresirano sudjelovanje u argumentiranoj analizi i dijalogu, kritičko promišljanje o likovnim radovima, uočavanje nastavnih sadržaja i likovnog jezika na svom i tuđim radovima, stvaranje poveznica s umjetničkim djelima...</p>
Razrađeni problematski zadaci, zadaci za poticanje kritičkog razmišljanja, kreativnosti i/ili istraživački zadaci; ovisno o predmetu i nastavnoj temi	<p>Istraživački zadaci za učenike: nakon fotografiranja/selfija učenici istražuju vanjska obilježja svog lika, odnose dijelova prema cijelini, gustoću kose i obrva, položaj očiju... Problematski zadatak 1. Učenici osmišljavaju način, promišljaju kojom crtačkom tehnikom najbolje prikazati vanjska obilježja u crtežu...Problematski zadatak 2. Nakon drugog selfija učenici promišljaju na koji način prikazati promjene učinjene u pozici (razbarušenost kose, grimasa na licu...) te koristeći razne mogućnosti crtanja i crtačkih tehnika biraju one kojima će jasno prikazati razlike između dva prikaza autopotreta Kreativno mišljenje: Učenici traže i artikuliraju ideje naglašavajući specifičnosti svog izgleda, izbjegavaju šablone i stereotipe u prikazu glave/lica</p>
	<p style="text-align: center;">DODATNI ELEMENTI¹</p> <p>Poveznice na više odgojno-obrazovnih ishoda različitih predmeta ili očekivanja međupredmetnih tema</p> <p>OŠ HJ A.5.1. Učenik govori i razgovara u skladu s interesima, potrebama i iskustvom OŠ HJ A.5.2. Učenik sluša tekst, izdvaja ključne riječi i objašnjava značenje teksta OŠ I C.5.2. Učenik se koristi mogućnostima sustava za pohranjivanje i organizaciju datoteka OŠ I C.5.3 Učenik osmišljava plan izrade digitalnog rada, izrađuje ga, pohranjuje u mapu digitalnih radova i vrednuje ga osr A.2.1. Razvija sliku o sebi osr A.2.4. Razvija radne navike osr B.2.2. Razvija komunikacijske kompetencije ikt A 2.1. Učenik prema savjetu odabire odgovarajuću digitalnu tehnologiju za izvršavanje zadatka ikt D 2. 2. Učenik rješava jednostavne probleme s pomoću digitalne tehnologije B.2.2.C Uspoređuje i podržava različitosti</p>

¹ Sastavni elementi prijave koji omogućuju dodanu vrijednost provedbi javnog poziva. Nisu obvezni, ali nose dodatne bodove u skladu s kriterijima procjene Metodičkih preporuka.

	<p>uku A.2.1. Uz podršku učitelja ili samostalno traži nove informacije iz različitih izvora i uspješno ih primjenjuje pri rješavanju problema</p> <p>uku B.2.4. Na poticaj učitelja, ali i samostalno, učenik samovrednuje proces učenja i svoje rezultate te procjenjuje ostvareni napredak</p> <p>uku D.2.2. Učenik ostvaruje dobru komunikaciju s drugima, uspješno surađuje u različitim situacijama i spremjan je zatražiti i ponuditi pomoć.</p>
Aktivnost u kojima je vidljiva interdisciplinarnost	<ol style="list-style-type: none">1. Aktivnost- Ja učitelj/Lanac pitanjima (HJ)2. Aktivnost- <i>Selfie crtežom</i> (I, TK)
Aktivnosti koji obuhvaćaju prilagodbe za učenike s teškoćama	<ol style="list-style-type: none">1. Učenici s poteškoćama i poremećajima koncentracije i pažnje (ADHD) sudjeluju u zabavnim i dinamičnim aktivnostima (Lanac pitanjima, fotografiranje/selfie, prikaz sebe na dva načina, Povežimo parove/memory...koje osim edukativnog sadržaja i usvajanja novih pojnova sadrže zabavnu i brzu interakciju2. Ovisno o teškoći (npr. motoričke teškoće), učenicima je moguće dati jednostavan kviz povezivanja vrsta crta prema toku i karakteru, prepoznavanje istih na jednostavnom crtežu ili nekom od umj. djela koja smo analizirali....

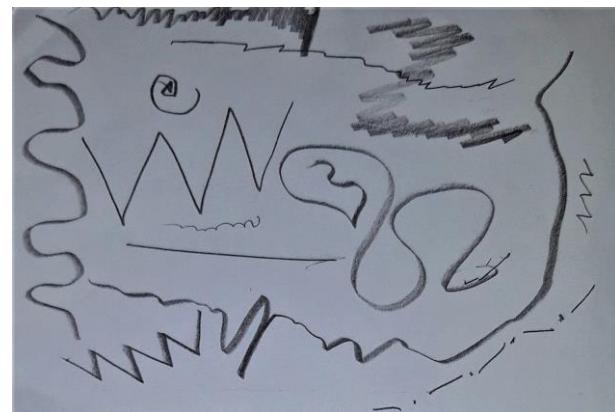
Primjer jednostavne aktivnosti za učenike s motoričkim poteškoćama koji uz pomoć asistenta sudjeluju u nastavnom procesu

Ministarstvo
znanosti i
obrazovanja

1. Na crtežu pronađi one crte kojima bi prikazao/la svoju kosu!
2. Označi sve zaobljene/valovite/zakrivljene crte!
3. Crvenom bojom označi crtu koja ne mijenja svoj tok!

Ministarstvo
znanosti i
obrazovanja

--	--

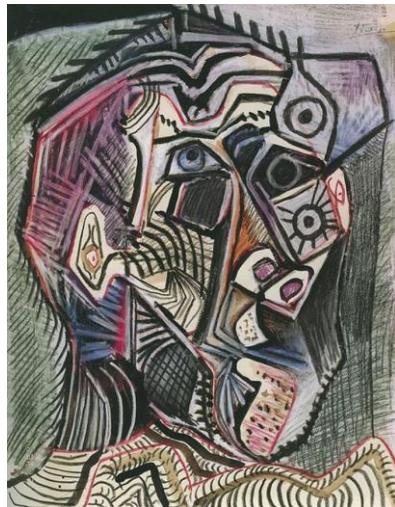

Ministarstvo
znanosti i
obrazovanja

Aktivnosti za motiviranje i rad s darovitim učenicima

1. Daroviti učenici istražuju i vanjske i unutarnje osobine koje mogu spoznati gledajući svoj *selfie*... povezuju svoj karakter, emocije na licu i izraz lica s likovnim jezikom, istražuju na koji način bi crtama prikazali *spoj i vanjskog i unutarnjeg, izgled, karakter i emociju*
2. Daroviti učenici prikazuju svoj autoportret objedinjujući istovremeno dva selfija, mirni izraz lica i pokrenuto lice... sagledavaju sebe odjednom iz više kutova/poliperspektiva...imaju zadatku sebe prikazati izbjegavajući figurativnost (pogledati kubističke prikaze, P. Picasso, Autoportret)

Upute za kriterijsko vrednovanje kompleksnih i problemskih zadataka i/ili radova esejskoga tipa	
Projektni zadaci (s jasnim scenarijima, opisima aktivnosti, rezultatima projekta, vremenskim okvirima)	
Poveznice na multimedijске i interaktivne sadržaje	https://padlet.com/natasa_kilic/Bookmarks
Prijedlozi vanjskih izvora i literature	https://www.tportal.hr/media/thumbnail/900x540/588530.jpeg?cropId=0 https://www.luelue.pl/media/catalog/product/cache/1/small_image/405x519/9df78eab33525d08d6e5fb8d27136e95/r/e/rembrandt_autoportret_szkic_wiz.jpg

Ministarstvo
znanosti i
obrazovanja

<http://3.bp.blogspot.com/-3xKHa64ui-I/UWxWbWd1t4I/AAAAAAAACs/BLvbDBDDqR4/s1600/leonardo-da-vinci-self-portrait-detail.jpg>

<https://cdn8.openculture.com/2017/07/31214715/pablo-picasso-self-portraits-chronology-3.jpg>